

GRÉCKE VOJENSTVO V MYKÉNSKOM OBDOBÍ

(CHARAKTERISTIKA, VÝVOJ A HLAVNÉ ATRIBUTY)

Úvod - Príchod Achájskych kmeňov do grécka

- ▶ Nositeľmi Mykénskej kultúry - **Achájci** – indoeurópske obyvateľstvo, predkovia historických Grékov - prichádzajú do Grécka na prelome 3. a 2. tisícročia zo severu – Ilyria, Epirus.
- ▶ Deštrukcia centier Heladskej kultúry – Achájci boli na nižšej civilizačnej úrovni ako miestne obyvateľstvo – postupne preberajú hlavné znaky a atribúty Heladskej kultúry → vznik Mykénskej kultúry – nesie v sebe špecifické prvky Heladskej kultúry, spoločne s prvkami kultúry novopríchodzého etnika.
- ▶ Ťažiskom moci a centrom Mykénskej kultúry – Peloponéz.
- ▶ Od 14. stor. - vzniká množstvo palácov a opevnených hradísk (Mykény, Tyrins, Pylos a i.), ktoré sú navzájom nezávislé, a ktoré sa postupne stávajú politicko-hospodárskymi centrami jednotlivých oblastí.
- ▶ Pevninské Grécko - rozdelené na viacero navzájom nezávislých mestských štátov.
 - ▶ 1.) časté súperenie o moc a nadvládu v danej oblasti.
 - ▶ 2.) Uzatváranie spojenectiev - predovšetkým prostredníctvom dynastických sobášov.

Mycenaean Greece (1400-1100 BC)

- Palaces & main citadels
- Other Mycenaean settlements
- Approximate extent of Mycenaean cultural area ca. 1400-1300 BC
- Non-Mycenaean cities with numerous Mycenaean findings

VLÁDNUCA VRSTVA : CHARAKTERISTICKÉ ČRTY A JEJ ÚLOHA V MYKÉNSKEJ SPOLOČNOSTI

- ▶ Spoločnosť - prísne hierarchizovaná → ostrý majetkový kontrast medzi vládnuou vrstvou a zvyškom obyvateľstva .
 - ▶ 1.) kráľ, tzv. **vanak**
 - ▶ dedičný panovník, absolútna moc.
 - ▶ Ide o tzv. **sakrálneho kráľa** – je zbožstvený a drží v rukách najvyššiu svetskú i duchovnú moc.
 - ▶ Zabezpečuje kontakt s bohmi a stará sa o ich priazeň prostredníctvom správneho vykonávania štátneho kultu – čím zabezpečuje dodržiavanie poriadku v spoločnosti a chráni ju tak pred úpadkom do tzv. chaosu.
 - ▶ Najdôležitejšia je jeho vojenská funkcia – predstavuje oporu a hlavné ťažisko jeho moci.
 - ▶ 2.) Vojenská (rodová) aristokracia – tzv. **hekveti, epeta**
 - ▶ Primárne vojenská funkcia – spoločne s kráľom sa zúčastňuje rozličných korisnícko-lúpežných výprav, za účelom zisku majetku a osobnej prestíže – v mykénskej spoločnosti sú tieto vlastnosti považované za hrdinské a čestné!
 - ▶ tzv. **hybris** (pýcha, spupnosť) – charakteristické črty a vlastnosti mykénskej aristokracie

Spôsob a charakteristika boja

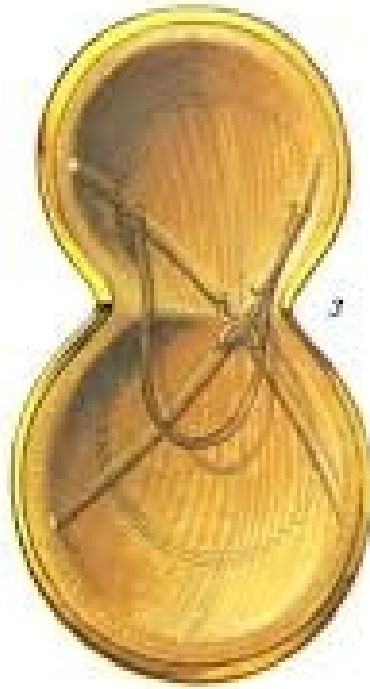
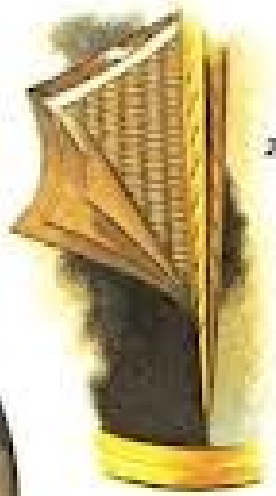
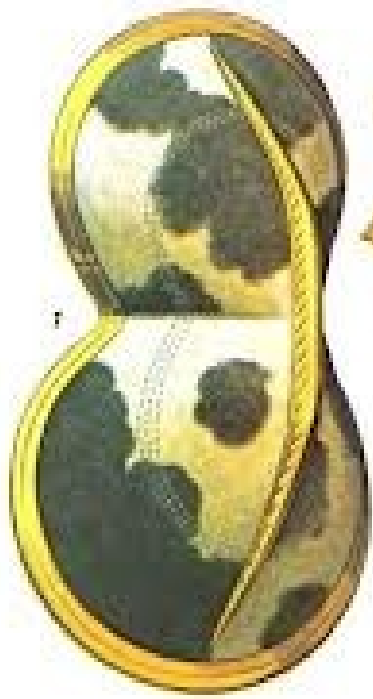
1.) Idealizácia - Homérová Ilias

- ▶ *„V bitkách proti sebe bojovali stovky mužov. Nebojovali však organizovane v zomknutých formáciách, ale jednotlivo resp. po malých skupinách. Keďže ani jeden nebol k ostatku nijako prísne viazaný, každý si tak na bojisku mohol slobodne vybrať svojho protivníka“.*
- ▶ Charakteristickými znakmi sú:
 - ▶ 1.) osobná odvaha a nadprirodzená sila jednotlivca
 - ▶ 2.) priama účasť božských síl a ich zasahovanie do priebehu a výsledku bitky.
- ▶ Informácie o priebehu bitiek - dominujú v nich predovšetkým opisy „hrdinských činov“ významných jednotlivcov, ako i božských zásahov do vývoja a priebehu bitky - celkovému opisu a kolektívnemu snaženiu celku sa prikladá len malá pozornosť.
- ▶ 2.) Reálny obraz - prostredníctvom archeologických a epigrafických prameňov :
 - ▶ nástenné maľby a fresky, nápisy a obrazy na náhrobných kameňoch a stélach, keramika, hrobová výbava panovníkov a významných aristokratov

Rekonštrukcia hlavných znakov mykénskeho vojenstva na základe dochovaných prameňov

- ▶ Stredná a Mladšia doba bronzová (15 - 13 st.)
- ▶ Hlavnými zložkami vojska boli:
 - ▶ 1.) ťažká pechota
- ▶ menej početná (asi 1/10 celkového počtu), tvorí jadro mykénskych armád - postupuje na čele vojska v „zomknutej“ formácii a poskytuje ochranu ďalším zložkám - v boji nesie ťarchu prvého náporu.
- ▶ charakteristická výzbroj :
 - ▶ dlhá, obojručná kopija (*enkhos*),
 - ▶ mohutný štít (*sakos*), meč (*pahana*), prilba
- ▶ Bojuje v prednej línii v zomknutej formácii
- ▶ Kvôli „ťažkej“ výzbroji má obmedzenú schopnosť mobility.
- ▶ zraniteľná voči výpadom ľahkejši

▶ 2.) vozatajstvo

- ▶ elita mykénskej armády - vládca družina z vojensky najschopnejších predstaviteľov aristokracie.
- ▶ vplyv civilizácii Predného Východu
- ▶ Kone a vozy sú využívané nie ako bojový, ale predovšetkým ako dopravný prostriedok.
- ▶ reprezentatívna úloha - sú symbolom výsadného spoločenského a majetkového postavenia aristokrata - snaha oddeliť sa od „zvyšku“.
- ▶ Viacero typov (dvojjáprah)
- ▶ 1.) kabínové vozy (16-15 st.) - štvorkolesové
- ▶ prototypy neskorších modelov, hranaté tvary, slúžili hlavne jako dopravný prostriedok, málokedy na boj.
- ▶ 2.) ťažké bojové vozy (15-12st.)
- ▶ mohutnejšie, spevnená konštrukcia kvôli náročnosti terénu a hornatému charakteru gréckej pevniny, vpredu a na oboch stranách boli kryté
- ▶ 3.) ľahké bojové vozy - využívané

GREECE **ARCHAEO.SYS**
MYCENAEAN RAIL CHARIOT

3.) ľahká pechota a pomocné oddiely

- ▶ Najpočetnejšia a najrůznorodejšia skupina - postupuje za ťažkou pechotou (resp. na krídlach) - nie je však organizovaná do žiadnej bojovej formácie a zväčša bojuje ako „neorganizovaná masa“ - slúži ako podpora ťažkej pechoty.
- ▶ ľahká pechota - veľmi cenená pre široké spektrum využitia - boj zblízka i z diaľky v závislosti od typu výzbroje, mobilita...
- ▶ pomocné oddiely - najvýznamnejšie zložky - lukostrelci, prakovníci, vrhači oštepov... postupujú v druhej línii s ostatnými zložkami ľahkej pechoty, vyhýbajú sa otvorenému konfliktu.
- ▶ výzbroj - luk (viacero typov), prak, vrhacie oštepy, krátke meče, dýky...

Пехота римской армии, XI-XII вв. до н.э.
1. Легкий пехотинец, вооруженный мечом, XVI в. до н.э.; 2. Крилато-мантийский легион, вооруженный улиточным щитом, около 1450 г. до н.э.; 3. Тяжеловооруженный пехотинец, XVI в. до н.э.

▶ „Najväčšou hrozbou pre

- ▶ **13 storočie - zmena - nájazdy a vpády cudzích etník** (tzv. sťahovanie národov doby bronzovej)
- ▶ nutnosť prispôbiť taktiku a štýl boja - opustenie „tradičného“ spôsobu vedenia vojny
- ▶ 1.) ľahšia výzbroj - kratšie kopije a meče, menšie štíty (*aspis, pelta*) - poskytujú nositeľovi menej ochrany - zavedenie brnenia
- ▶ 2.) zmena taktiky - namiesto organizovaného boja ťažkej pechoty v tesne zomknutej formácii začína prevládať „neorganizovaný“ boj v otvorených formáciách - prevládajú vzájomné potyčky a výpady ľahkej pechoty.
- ▶ Počas bitiek nie sú jednotlivé bojové zložky typologicky usporiadané - pri útoku jednotlivci a menšie skupiny postupujú neorganizovane, podľa vlastného uváženia a bojujú spoločne vedľa seba v otvorenej formácii, bez rozdielu.
- ▶ Dôležitú úlohu začínajú zohrávať ľahké a mobilné jednotky pechoty (lukostrelci, vrhači oštepov, prakovníci...)
- ▶ Výrazne sa mení priebeh bitiek - prevládať začína množstvo vzájomných „bezkontaktných“ potyčiek a výpadov.
- ▶ Vojsko je z hľadiska aktívnej účasti v bitke rozdelené na 2 časti:
 - ▶ 1.) *promachoi* (bojovníci v prednej línii) - aktívne sa zúčastňujúci bitky. Tvoria c. 1/3 vojska. Nezáleží na type výzbroje (spoločne bojujú všetky zložky)
 - ▶ 2.) *pléthos* (väčšina) - ostatok - aktívne sa nezúčastňujúci bitky. Stoja v úzadí, mimo dostrel nepriateľa, pripravení zasiahnuť do priebehu bitky.
- ▶ Charakteristický je princíp vzájomnej výmeny - striedanie sa jednotlivých skupín v boji, po určitom časovom intervale (v dôsledku únavy, zranenia, smrti...) - od

Opis priebehu bitky

- ▶ *„Před bitkou sa všetci bojovníci zhromaždili okolo svojich veliteľov. Po vynesení príkazu k útoku sa všetci rozbehli smerom k nepriateľovi, každý vlastným tempom. Keď sa dostali na úroveň dostrelu nepriateľských zbraní, ešte viac sa rozptýlili a tí najchrabrejší z nich, postupovali ďalej smerom k nepriateľovi. Väčšina však ostala mimo dosah nepriateľa a pozorovala priebeh bitky z bezpečnej vzdialenosti. Bojovníci v prednej línii bojovali, pokiaľ im to výdrž a sila dovoľovali. Keď sa vyčerpali, stiahli sa späť a na ich miesto nastúpili ďalší. Toto sa následne opakovalo celý deň“.*
- ▶ *„Při postupe, kopijníci so štíty, ktorí poväčšine tvorili iba desatinu celkového počtu,...postupovali v prednej línii tesne vedľa seba, chrániac tak zvyšok vojska. Čím viac sa však približovali k nepriateľovi, rozťahli sa a postupne i oni prešli do otvorenej formácie. V bitke sa potom následne opäť zoskupili a vytvorili tak nepreniknuteľnú líniu, poskytujúcu ostatným ochranu.“*
- ▶ *Vojna predstavuje zásadnú a charakteristickú črtu celej mykénskej spoločnosti.*
- ▶ *Súperenie o dominanciu a osobnú prestíž, či už medzi jednotlivými vládcami, ale i medzi ostatnými bojovníkmi - hlavná príčina vzájomných konfliktov a mocenského partikularizmu celej mykénskej spoločnosti, čo nakoniec v pol. 12st. vedie k postupnému úpadku a v konečnom dôsledku i zániku mykénskej kultúry.*